

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ЗА ЉУДСКА
И МАЊИНСКА ПРАВА
И ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

Водич за успешан друштвени дијалог

СРБИЈА | СЕПТЕМБАР 2024.

Водич за успешан друштвени дијалог намењен је свим потенцијалним иницијаторима и учесницима друштвеног дијалога који теже да допринесу унапређењу толеранције, поверења, партнерства и солидарности у друштву и учествују у доношењу одлука важних за достојанствен живот свих грађана* Републике Србије.

Позивамо грађане, представнике цивилног друштва и државних органа да нам се обрате и предложе организацију друштвеног дијалога у оним областима људских и мањинских права за које сматрају да их је потребно унапредити.

Негујмо културу дијалога јер тако градимо међусобно поверење и поштовање!

САДРЖАЈ:

Страна 3: Уводна реч

Страна 4: Шта смо желели да постигнемо увођењем друштвеног дијалога

Страна 5: Како се покреће друштвени дијалог

Страна 6: Како да се укључите

Страна 7: Правила друштвеног дијалога

Страна 8: Пожељни исход друштвеног дијалога

Страна 9: Како се прате резултати друштвеног дијалога

Стране 10 - 15: Шта смо до сада постигли друштвеним дијалогом

Страна 16: Друштвеним дијалогом ка одрживом развоју

**Сви термини који су у овом тексту изражени у граматичком мушком роду подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односи.*

Томислав Жигманов
Министар за људска и мањинска права
и друштвени дијалог

ОСВЕТЛИМО ФЕНОМЕНЕ И ТЕМЕ ОД ЖИВОТНЕ ВАЖНОСТИ ЗА ГРАЂАНЕ СРБИЈЕ

У вођењу друштвеног дијалога ћемо се водити начелом сарадње државног и цивилног сектора, уз учешће експерата и представника академске заједнице

Друштвеним дијалогом темељимо простор у коме је 'бити различит од других' драгоценост која се негује. Поштујући људе онакве какви јесу, са свим манама и врлинама и особеностима које имају, разговарајући са њима и слушајући их уз уважавање, градимо свет толеранције, узајамне солидарности, заједничког живота и мира. Друштвени дијалог служи изградњи таквог света и не може га створити појединац, већ читаво друштво.

У оквиру Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог водимо дебате о значајним и осетљивим темама о којима се до сада није говорило у јавности или се није говорило на адекватан начин.

Сарадња државног и цивилног сектора, уз учешће експерата и представника академске заједнице, јесте начело којим ћу се руководити када је у питању осветљавање друштвених феномена и тема од животне важности за грађане Србије, у циљу заштите и унапређења њихових људских и мањинских права.

Друштвени дијалог служи изградњи света у коме влада поштовање за људе онаквим какви јесу, са свим манама и врлинама и особеностима које имају - света толеранције, узајамне солидарности, заједничког живота и мира

ШТА СМО ЖЕЛЕЛИ ДА ПОСТИГНЕМО УВОЂЕЊЕМ ДРУШТВЕНОГ ДИЈАЛОГА

Оно што сигурно и неминовно важи за сваки вид заједнице (било да говоримо о држави или свету) јесте промена, а друштвени дијалог је неопходно средство за постизање компромиса о одговорима на те промене. Посебно када су у питању изазови који доводе до искључености рањивих и маргинализованих група.

Друштвени дијалог је гарант доношења одлука које доприносе одрживом развоју друштва, већој социјалној кохезији и квалитету живота сваког појединца.

Зато је обезбеђивање услова за континуиран и конструктиван друштвени дијалог у јавном простору – чији је резултат *Сагласност о поступањима* која укључује ставове, мишљења и вредносне система свих заинтересованих актера на одређену тему – обавеза сваке државе која тежи економском, привредном и друштвеном развоју, где нико није остављен по страни. ономском, привредном и друштвеном развоју где нико није остављен по страни.

Носилац овог одговорног задатка је Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог. **Сектор за друштвени дијалог у оквиру Министарства реализовао је до половине јула 2024. године 57 друштвених дијалога.**

Сврха Водича за успешан друштвени дијалог јесте да у наредном периоду повећамо број успешно спроведених друштвених дијалога, инспиришући што већи број иницијатора и учесника да покрену и активно се укључе у процес друштвеног дијалога.

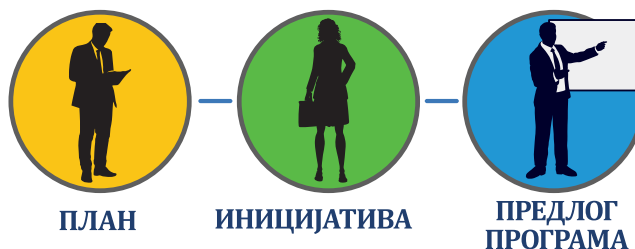
**Сектор за друштвени
дијалог у оквиру
Министарства је до
половине јула 2024.
године реализовао 57
друштвених дијалога**

КАКО СЕ ПОКРЕЋЕ ДРУШТВЕНИ ДИЈАЛОГ

Друштвени дијалог се организује према годишњем Плану друштвених дијалога који припрема Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог или **на иницијативу овлашћеног предлагача**. Конкретније, уколико друштвени дијалог на одређену тему није утврђен Планом Министарства, може га иницирати овлашћени предлагач.

Овлашћени предлагачи иницијативе за организацију друштвеног дијалога могу бити председник Републике Србије, министарства, Влада Републике Србије и други државни органи, установе, организације и друге јавне службе, правосудни органи, посланик Скупштине и Влада АП Војводине, покрајински секретаријати и други органи, установе и организације чији је оснивач Влада АП Војводине, начелник управног округа, орган јединице локалне самоуправе у Републици Србији, национални савет националне мањине, организација цивилног друштва основана и регистрована сагласно позитивним прописима Републике Србије, синдикат чија је репрезентативност утврђена на нивоу Републике Србије, политичка странка уписана у Регистар политичких странака, медиј регистрован у Регистру медија, академска установа, регистрована верска заједница и грађани Републике Србије.

Достављену иницијативу за организовање друштвеног дијалога разматра Министарство, а сагласност за организовање друштвеног дијалога даје министар. Уколико министар да сагласност за организовање друштвеног дијалога, са овлашћеним предлагачем или сектором у оквиру министарства надлежног за ту тему, договара се **Предлог програма друштвеног дијалога и Предлог позивног писма за уводничаре и учеснике у дијалогу.**

КАКО ДА СЕ УКЉУЧИТЕ?

У друштвеним дијалозима, у првом реду, учествују представници јавне власти, академске заједнице и цивилног сектора, који су и кључни актери у иницирању и дефинисању тема дијалога. Они учествују и у заједничком сачињавању *Сагласности о поступањима*, документа о исходима друштвеног дијалога, који може садржати и предлоге одређених решења за чије је усвајање или предлагање надлежно Министарство.

У жељи да се омогући **укључење ширег круга заинтересованих страна и циљних група у процес израде прописа и докумената јавне политике**, друштвени дијалози се могу организовати у оквиру процеса јавних консултација и јавне расправе. Предлог програма друштвеног дијалога и обавештење о спроведеном друштвеном дијалогу у том случају објављују се на порталу еКонсултације.

Овако организовани друштвени дијалог претходи спровођењу јавних консултација и јавних расправа на чији поступак се примењују посебни прописи којима се ти институти уређују.

ПРАВИЛА ДРУШТВЕНОГ ДИЈАЛОГА

Друштвени дијалог у организацији Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог води се **према унапред утврђеним правилима**.

Сви учесници у дијалогу имају равноправан третман. Редослед учесника у излагању утврђује се тако да омогућава пуну динамику дијалога и конструктивну размену мишљења. Агендом за сваки појединачни друштвени дијалог предвиђено је трајање излагања уводничара и учесника, у циљу рационалнијег и ефикаснијег вођења дебате и доношења заједнички дефинисаних мера и активности.

Важну подршку успеху друштвеног дијалога дају медији који информишу јавност о току и крајњем резултату друштвеног дијалога

Друштвени дијалог започиње уводним обраћањем министра за људска и мањинска права и друштвени дијалог. Министар износи став Министарства о теми дијалога, учествује у дискусији и сумира изнете ставове.

На крају друштвеног дијалога министар представља документ који је резултат договора свих учесника – Сагласност о поступањима.

Важну подршку успеху друштвеног дијалога дају медији који информишу јавност о току и крајњем резултату друштвеног дијалога.

УВодно
ОБРАЋАЊЕ

ДЕБАТА

САГЛАСНОСТ
О ПОСТУПАЊИМА

ПОЖЕЉНИ ИСХОД СВАКОГ ДИЈАЛОГА

Друштвени дијалог омогућава размену аргумената и мишљења о темама које се покрећу кроз друштвени дијалог. Циљ овог процеса јесте утврђивање праваца даљег деловања учесника дијалога у једном документу, који изражава сагласност свих учесника јавног дијалога. Због тога се овај документ назива *Сагласност о поступањима*.

Сагласност о поступањима је пожељан исход сваког друштвеног дијалога. Тај документ садржи релевантне информације и податке о резултатима друштвеног дијалога, заједнички договореним активностима и њиховом координираном спровођењу у циљу унапређења стања. *Сагласност о поступањима* објављује се на интернет страници Министарства.

Министарство прати спровођење договорених активности на основу података и информација добијених од свих учесника друштвеног дијалога

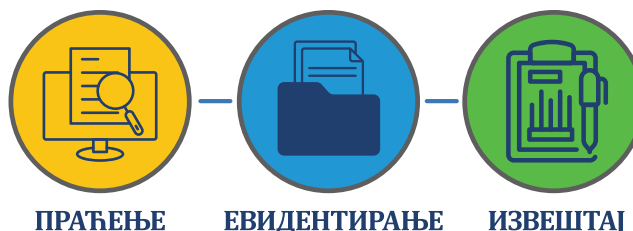
КАКО СЕ ПРАТЕ РЕЗУЛТАТИ ДРУШТВЕНОГ ДИЈАЛОГА

Посао Министарства за људска и мањинска права и друштвеног дијалога наставља се и након завршеног процеса друштвеног дијалога.

На основу података и информација добијених од свих учесника друштвеног дијалога, **Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог прати спровођење договорених активности дефинисаних у Сагласности о поступањима.**

Праћење подразумева евидентирање позитивних исхода и предлагање додатних активности у случају непоштовања спровођења договорених активности. Истовремено, о томе благовремено обавештава министра и јавност.

Једном годишње Министарство сачињава **Извештај о исходима реализованих друштвених дијалога у претходној години** и доставља га министру мапирајући области у којима се најчешће бележи угрожавање људских и мањинских права, као и узроке који доводе до такве праксе. Овај извештај поставља се на интернет страници Министарства и доставља Влади Србије.

ШТА СМО ДО САДА ПОСТИГЛИ

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је од 2021. до 20. јула 2024. године организовало **57 друштвених дијалога, са више од 3.500 учесника** из државних органа, институција, скупштинских и независних тела и судова, међународних организација, националних савета националних мањина, школа, факултета, универзитета, института, дипломатских представништава, верских заједница, медијских удружења, организација цивилног друштва, синдиката, јединица локалне самоуправе, републичких и покрајинских јавних служби и установа, посланика и Скупштине АП Војводина и секретаријата АП Војводина.

Друштвени дијалог
Улога компанија у заштити и промоцији људских права и социјалној инклузији у Републици Србији
 23. децембар 2022.

Друштвени дијалог
Мултикултуралност и интеркултуралност у републици Србији - добре праксе и изазови
 17. новембар 2023.

ДРУШТВЕНИМ ДИЈАЛОГОМ

Дијалози су обухватили расправе о најразноврснијим темама у домену заштите људских права – попут стања у области родне равноправности, забране дискриминације, истополних заједница, стратегије развоја образовања и васпитања, социјалне заштите, јачања положаја Рома и Ромкиња, културе дијалога, циљева одрживог развоја, социјалног предузетништва, међугенерациске солидарности, додатних психолошких и психијатријских сервиса, достојанственог рада у медијима и одговорног новинарства. Спроведени друштвени дијалози били су медијски пропраћени учешћем великог броја представника различитих врста медија.

Друштвени дијалог
Међународни дан људских права -
Да нико не буде изостављен
10. децембар 2022.

Друштвени дијалог
Филантропија као давање за опште добро
- Унапређење подстицајног оквира
5. март 2024.

На странама које следе укратко представљамо поједине успешно спроведене друштвене дијалогe...

Од 2021. до јула 2024. године Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог спровело је више **друштвених дијалога о родној равноправности** током којих су дефинисана стратешка законска решења у области родне равноправности у сфери економије (тржиште рада, предузетништво, пољопривреда и село), родне равноправности у области образовања (планови и програми наставе и учења), социјалне и здравствене заштите, једнаких могућности за приступ роби и услугама, као и учешћа у политичком деловању и јавним пословима.

Друштвени дијалог
„Укључивање жена и девојака у технолошке и друштвене иновације - изазови у развоју институционалног оквира“
 25. октобар 2023.

Након измена Закона о родној равноправности у делу који се односи на употребу родно сензитивног језика, у циљу стварања услова што шире примене родно осетљивог језика, организована су и **три додатна друштвена дијалога о примени родно сензитивног језика** – у Београду, Новом Пазару и Новом Саду. На тим друштвеним дијалозима учествовао је велики број представника државних органа, академске заједнице, независних институција, верских заједница и међународних организација.

Ови друштвени дијалози били су прилика да се обавеза примене родно сензитивног језика учини доступном свим заинтересованим странама на читавој територији Републике Србије и да се чују мишљења и аргументи учесника дебате.

Друштвени дијалог
Економско оснаживање жена
 9. фебруар 2021.

Са уверењем да је друштвени дијалог најбољи начин за решавање проблема и успостављање поверења између представника Албанаца и институција Републике Србије, Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, у сарадњи са Координационим телом Владе Републике Србије за општине Прешево, Бујановац и Медвеђу, покренуло је *друштвене дијалоге на тему имплементације мера за афирмацију права албанске националне мањине дефинисаних у Плану од 7 тачака* усвојеном 2013. године.

*Друштвени дијалог
План од 7 тачака - Интеграција у
државне институције
11. март 2022.*

Резултат два дијалога – на тему образовања и заступљености/интеграцији у државне институције – одржаних 2021. и 2022. године, јесте сагласност државних органа и Националног савета албанске националне мањине да наставе решавање проблема у вези са недостатком уџбеника за ученике основних и средњих школа, унапређењем програма наставе и учења албанског језика са елементима националне културе, као и с повећањем заступљености припадника албанске националне мањине приликом одлучивања о пријему у радни однос у државним органима.

Током дијалога о циљевима одрживог развоја, између осталог, истакнут је значај *Агенде 2030* и напори Србије у остваривању циљева одрживог развоја, који представљају национални приоритет и спроводе се упоредо са процесом европских интеграција, нераздвојним делом демократског напретка. Током дијалога о економском јачању Рома и Ромкиња инициране су активности свих надлежних државних институција у циљу обезбеђивања бољих услова живота и образовања ромске деце, као и нови програми за образовање старијих Рома.

Друштвени дијалог

Дијалогом до остваривање циљева одрживог развоја
18. март 2024.

Друштвени дијалог
Економско оснаживање Рома и
циљеви одрживог развоја у Србији
22. септембар 2021.

У процесу спровођења друштвених дијалога посвећених лицима у стању бескућништва истакнуто је да се социјална правда достиже осветљавањем свих проблема, усвајањем најбољих решења и применом мера за њихово превазилажење. Учесници дијалога су, као најважнију, нагласили потребу изградње солидарне државе на темељима јединствене платформе и принципа да нико не може бити изостављен, а посебно не најрањивије друштвене групе.

*Друштвени дијалог
Бескућништво - решавање
питања личних докумената
на путу ка друштвеној укључености
20. фебруар 2023.*

На *друштвеним дијалозима о менталном здрављу* истакнута је потреба доношења новог закона којим се регулишу услови за обављање психолошке делатности, израда јединственог регистра појединаца, струковних организација, институција и приватних организација који се баве очувањем и унапређењем менталног здравља, формирање центара и саветовалишта за превентивну заштиту, унапређење менталног здравља и пружање психолошко-социјалних услуга на локалном нивоу.

*Друштвени дијалог
Ментално здравље младих
20. октобар 2023.*

ДРУШТВЕНИМ ДИЈАЛОГОМ КА ОДРЖИВОМ РАЗВОЈУ

Водич за успешан друштвени дијалог Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог у складу је са циљевима одрживог развоја садржаним у **Агенди 2030** Уједињених нација, а реализован је у сарадњи с пројектом **Реформа јавних финансија – Агенда 2030**, који подржавају владе Немачке и Швајцарске а спроводи Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.*

Агенда 2030 је универзална стратегија која обавезује државе потписнице, међу којима је и Србија, да мобилишу све ресурсе како би се до 2030. године остварило 17 циљева кључних за три димензије одрживог развоја: економски раст, социјалну инклузију и заштиту животне средине. Основни услов спровођења циљева одрживог развоја **Агенде 2030** јесте широки друштвени дијалог.

Агенда 2030 уједињује свет у новом, одрживом приступу развоју друштва и у већини циљева интегрише принцип „Нико не сме бити изостављен” који је уско повезан са стварањем услова за остваривање људских права најугроженијих и најрањивијих друштвених група, попут сиромашних, деце, младих, жена и девојчица, ромске популације, особа са инвалидитетом, сметњама у развоју...

**Ставови изнети у овој публикацији не представљају нужно званичне ставове влада Немачке и Швајцарске, као и ГИЗ.*

Sprovedeno od strane:

